

УДК 7.012.:891.001

ДИЗАЙН СУЧАСНОГО КОСТЮМА НА ОСНОВІ ЕТНІЧНИХ ТРАДИЦІЙ «КЕЛАГАЇ»

ІСКЕНДЕРОВА Ельнара¹, НІКОЛАЄВА Тетяна²,
РАМАЗАНОВА Хіджеран³, ГЛАДКА Вероніка⁴

^{1,2,4}Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

³Азербайджанський технологічний університет, Азербайджан

hicran.ramazanova76@mail.ru

Представлено результати дослідження підходів до дизайну сучасного одягу на основі національних традицій Азербайджана. Досліджено засоби використання художньо-естетичних характеристик національної хустки келагаї в дизайні сучасного жіночого костюма.

Ключові слова: національна культура, народний костюм, хустка «Келагаї», колорит, орнамент.

ВСТУП

Аналіз останніх наукових досліджень показав, що проблеми висвітлення національної ідентичності Азербайджану в сучасному костюмі недостатньо вивчені. Проте, існує ряд наукових праць, які піднімають питання сучасного розвитку національної культури та ідей дизайнерської творчості [1]. Культура ніколи не була і не буде відокремленою від народу вона завжди конкретно-національна, індивідуально-свідома та самовизначена. Збереження здобутків національних культур, звичаїв, традицій і цінностей вважається однією з найбільш важливих умов розвитку загальнолюдської культури, яка є основою для розвитку суспільства. Розглядаючи дану проблему, можна стверджувати, що розвиток світової культури передбачає співіснування та діалог різноманітних національних культур, переконань, різних художніх мов, навіть тих, які іноді здаються незрозумілими, співіснування концепцій і знакових змістів. Поеднання різних яскравих етнічних елементів забезпечує саморозвиток, еволюцію та самовизначення національної культури Азербайджану.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою роботи є вивчення художньо-композиційних особливостей традиційної азербайджанської хустки келагаї та способів застосування її етнічних елементів в дизайні сучасного костюма.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Збереження національних традицій в сучасному одязі зазвичай забезпечувалося трансляцією досвіду, який народні майстри протягом століть передавали від покоління до покоління. Вироби самобутніх народних майстрів Азербайджану, як і професіоналів-художників, відрізняються тим, що максимально зберігають локальні особливості регіональних комплексів одягу в формах, крої, техніці прикрас, колориті. Сучасні дизайнери часто використовують тільки елементи декорування і загальний колорит традиційного костюма, намагаючись гармонійно впровадити їх у сучасні модні форми, крої, технології виготовлення.

Серед робіт сучасних дизайнерів активно виділяються етнічні фольклорні мотиви, які демонструють творчий асоціативний метод роботи з традиційним костюмом, як джерелом натхнення, на основі його творчого переосмислення, тонкого знакового, емоційно-яскравого і образного зв'язку з першоджерелом.

Дослідження творчості сучасних дизайнерів, з позиції естетичної концепції проектування костюма за національними мотивами, передбачає його сприйняття в якості знакового потенціалу. Декоративна роль хустки особливо яскраво прослідковується в народному одязі Сходу. В ансамблі народного костюма хустка виконувала важливу роль в якості завершення головного убору, або як прикраса повсякденного, або святкового вбрання.

Асортимент хусток, відповідний різним моментам в житті жінки, був великий: це хустки для урочистих і радісних подій, хустки повсякденні, для похорону, весілля. Хустки були різноманітні за формою, кольором, орнаментальним рішенням, технікою виконання (рис. 1).

Рис. 1. Приклади оформлення хусток «келагаї»

Поняття хустка «Келагаї» визнано в світі ЮНЕСКО як культурне національне надбання, завдяки праці талановитих художників, майстрів-митців з ткацької та красильної справи. Барвисті композиції на хустках келагаї втрають різьбленим візерункам по металу, дереву.

По однотонному полю виконувався візерунок червоними, жовтими, синіми, зеленими і чорними фарбами. Це були стилізовані рослинні елементи, виконані в точковій техніці або техніці штриха. Хустки декорувалися так званим «турецьким» візерунком, орнаментальними фрагментами у вигляді «бобу» або «огірка», геометризованих рослинних форм та інших фрагментів і сюжетів з багатого світу флори.

По білому, кремовому, темно-синьому, коричневому, червоному фону набивався дерев'яним кліше чіткий декоративний малюнок. Середня частина хустки зазвичай заповнювалася великим і дрібним рапортним малюнком, що повторювався за класичною схемою. Досить широко були поширені малюнки за східними мотивами, орнамент яких займав майже все поле хустки [3].

Вивченням історії та класифікацією орнаментів азербайджанських хусток келагаї займалися проф. Рена Ібрагімбекова, член Спілки художників Джаліл Таривердієв, випускник школи дизайну Парсонс-Захра Мюллер-Тариверді та інші [2].

Заслужений художник Азербайджану Інна Костіна, створила більше 30 авторських моделей келагаї, в основі концепцій, яких було закладено творчий синтез традиційного і авторського мистецтва дизайну. При створення колекції сучасного костюма дизайнер Гюльнара Халілова використала колірну гамму та орнаменти келагаї (рис. 2).

Бакінській Дім національного одягу також при створенні зразків національного костюма звертається до хусток келагаї. Приклади створення повсякденного і урочистого костюма з орнаментами келагаї надано на рис. 3.

Рис. 2. Моделі з елементами оформлення хусток келагаї, колекція дизайнера Гюльнари Халілової

Рис. 3. Хустки келагаї в моделях національного одягу, Бакінській Дім національного одягу

ВИСНОВКИ

В наші дні хустки, виконані за національними мотивами, мають великий попит в сучасних тенденціях моди. Старі традиції повертаються в нових зразках і формах. Сьогодні мистецтво старих майстрів Азербайджану активно вивчається, що дозволяє молодим дизайнерам збагатити навички створення сучасних композицій в костюмі. Мета такого звернення до історичного національного минулого - не копіювання елементів декору традиційних хусток, а пошук нових креативних рішень, що використовують різні творчі джерела. Різноманітність композиційних схем дозволяє варіювати їх використання і органічно вводити в ансамбль сучасного костюма. Особливо важливим та актуальним вважається вирішення цієї проблеми в дизайні сучасного представницького одягу, який має бути вираженням знаково-символічних елементів національної культури у спілкуванні різних народів в умовах сучасної глобалізації та розвитку культурних зв'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dünüyalıyeva S. S. Azərbaycan geyimlərinin bədii-dekorativ xüsusiyyətləri», Bakı: Elm 2013. 488 s.
2. Əfəndiyev R., Dünüyalıyeva S. Azərbaycan geyimləri. Bakı: «Azərbaycan» nəşriyyatı. 1997 64 s.
3. Искендерова Е.А., Николаева Т.В. *Исследование дизайна азербайджанских национальных платков Келагаи*. Міжнародна науково-практична конференція. Теорія та практика дизайну. Київ: НАУ, 2019.

**ISKENDEROVA E., NIKOLAEVA T., RAMAZANOVA H.,
GLADKA V.**

DESIGN OF A MODERN COSTUME BASED ON THE KELAGAI ETHNIC TRADITIONS

The results of the study of a figurative approach to the design of modern clothing are presented. The purpose of the study is to use the artistic and aesthetic characteristics of a kerchief kelagayi in a representative suit.

Keywords: national culture, folk costume, keralai shawl, color, ornament.